

الدرس الثاني: المواعظ العددية من رسول الله (ص): نصيحت‌های عددی از پیامبر خدا (ص)

موضوع الدرس: الأعداد من الواحد إلى المئة (اعداد یک تا صد)

در این درس به موضوع اعداد به طور مفصل تری می‌پردازیم. قبلاً یادگرفتیم که اعداد با توجه به کاربردشان به دو گروه اساسی تقسیم می‌شوند:

۱- اعدادی که برای شمارش استفاده می‌شوند ← اعداد اصلی (شمارشی)

۲- اعدادی که برای بیان ترتیب استفاده می‌شوند ← اعداد ترتیبی

در سال‌های گذشته از هر دو گروه عدد در زبان عربی، با معادل اعداد ۱ تا ۱۲ و کاربرد آنها آشنا شدیم. در این درس قصد داریم که معادل اعداد اصلی و ترتیبی ۱۳ تا ۱۰۰ را یاد بگیریم.

عدد (اصلی - ترتیبی) در زبان عربی از لحاظ ساختاری به انواعی تقسیم می‌شود:

۱- اعداد مفرد: به اعدادی گفته می‌شود که دارای ساختار تک‌جزیی اند. این اعداد شامل: ۱ تا ۱۰ و صد، میلیون و میلیارد می‌شود. معادل این اعداد در جدول زیر بیان شده است:

اعداد اصلی ۱ تا ۱۰

عدد	یک	دو	سه	چهار	پنج	شش	هفت	هشت	نه	ده
مذکر	واحد	إثنان ^۱	ثلاث	أربع	خمس	ستّ	سبع	ثمانی	تسع	عشر
مؤنث	واحدة	إثنتان	ثلاثة	أربعة	خمسة	ستّة	سبعة	ثمانیة	تسعة	عشرة

اعداد ترتیبی ۱ تا ۱۰

عدد	یکم	دوم	سوم	چهارم	پنجم	ششم	هفتم	هشتم	نهم	دهم
مذکر	أول	ثاني	ثالث	رابع	خامس	سادس	سابع	ثامن	تاسع	عاشر
مؤنث	أولى	ثانية	ثالث	رابعة	خامسة	سادسة	سابعة	ثامنة	تاسعة	عاشرة

۱ - عدد ۲ به عنوان یک کلمه مثنی به دو شکل به کار می‌رود: إثنان - إثنتان - إثنين - إثنین.

نکته ۱: عدد ۱ و ۲ به عنوان صفت و به منظور تأکید بعد از معدود خود می آیند؛ زیرا هر اسم مفردی بر یک بودن و هر اسم مثنایی بر دو بودن دلالت می کند.

مثال:

اشتریتُ کتابینِ اثْنینِ من المعرضِ: دو کتاب از نمایشگاه خریدم.

لی مقالتانِ اثنتانِ فی هذه المجلة العلمية: من دو مقاله در این مجله علمی دارم.

۲- اعداد مرکب: به اعداد ۱۱ تا ۱۹ که به صورت ترکیبی به کار می روند عدد مرکب می گویند.

اعداد اصلی ۱۱ تا ۱۹

عدد	یازده	دوازده	سیزده	چهارده	پانزده	شانزده	هفده	هجده	نوزده
پا معدود	أحد	إثنا	ثلاثة	أربعة	خمسة	ستة	سبعة	ثمانية	تسعة
مذکر	عشر	عشر	عشر	عشر	عشر	عشر	عشر	عشر	عشر
پا معدود	إحدى	إثنتا	ثلاث	أربع	خمس	ست	سبع	ثماني	تسع
مونث	عشرة ^۱	عشرة	عشرة	عشرة	عشرة	عشرة	عشرة	عشرة	عشرة

فی هذا الصف أحد عشر طالباً: در این کلاس یازده دانشجو وجود دارد.

کان لی خمس عشرة زميلة فی الصف العاشر: من در کلاس دهم پانزده همکلاسی داشتم.

نکته ۲: رقم یکان اعداد ۱۳ تا ۱۹ اصلی، برعکس معدود خود از لحاظ مذکر و مونث به کار می رود. اما در اعداد ترتیبی اینچنین نیست و کاملاً مطابق با معدود خود به کار می روند.

اشتریت ثلاثة عشر کتاباً: سیزده کتاب خریدم

قرأتُ خمس عشرة مقالة: پانزده مقاله خواندم

۱ - جزء اول عدد ۱۱ در عربی بوسیله (ی) مونث می شود.

اعداد ترتیبی ۱۱ تا ۱۹

عدد	یازدهم	دوازدهم	سیزدهم	چهاردهم	پانزدهم	شانزدهم	هفدهم	هجدهم	نوزدهم
مذکور	حادی	ثانی	ثالث	رابع	خامس	سادس	سابع	ثامن	تاسع
	عشر	عشر	عشر	عشر	عشر	عشر	عشر	عشر	عشر
مؤنث	حادیة	ثانیة	ثالثة	رابعة	خامسة	سادسة	سابعة	ثامنة	تاسعة
	عشرة	عشرة	عشرة	عشرة	عشرة	عشرة	عشرة	عشرة	عشرة

۳- اعداد عقود: به اعدادی گفته می شود که از عدد ۲۰ به بعد به صورت دسته ده تایی شمرده می شوند. این اعداد مانند اسم جمع مذکر سالم با (وَنَ - یَنَ) به کار می روند.

عدد	۲۰	۳۰	۴۰	۵۰	۶۰	۷۰	۸۰	۹۰
معادل	عشرون	ثلاثون	أربعون	خمسون	ستون	سبعون	ثمانون	تسعون
	عشرین	ثلاثین	أربعین	خمسین	ستین	سبعین	ثمانین	تسعین

جاء عشرون رجلاً إلى هذه الحفلة: بیست مرد به این جشن آمدند.

أدرّس ثلاثین طالباً في المدرسة: برای سی دانش آموز در مدرسه تدریس می کنم.

نکته ۳: اعداد عقود در دو حالت اصلی و ترتیبی یکسان به کار می روند.

مثال: عشرون کتاباً: بیست کتاب الكتاب العشرون: کتاب بیستم

۴- اعداد معطوف: این اعداد مانند اعداد مرکب از دو جزء ساخته می شوند، با این تفاوت که دو جزء آن با حرف عطف «واو» به هم ربط داده می شود. یکان این اعداد (۱ تا ۱۰) و دهگان شان اعداد عقود است و شامل اعداد ۲۱ تا ۹۹ می گردد (به غیر از اعداد عقود). مثال:

۲۱ ← واحد وعشرون ۳۷ ← سبعة وثلاثین ۸۵ ← خمسة وثمانون

با دقت در معادل عربی این اعداد متوجه می شویم که در خواندن و نوشتن این اعداد، ابتدا یکان و سپس دهگان خوانده و نوشته می شود. برای خواندن و نوشتن این اعداد به عربی کافی است که معادل هر یک از ارقام این اعداد را

از سمت راست نوشته و با (واو) به هم وصل کنیم.

مثال:

۹۸: نود و هشت ← ثمانية وتسعون ← ۷۵: هفتاد و پنج ← سبعة وسبعون

اکنون به سوالات زیر پاسخ دهید:

$$۱۰ \times ۳ = ۳۰$$

۱- عَشْرَةٌ فِي ثَلَاثَةٍ يُسَاوِي ثَلَاثِينَ.

۲- تِسْعُونَ نَاقِصٌ عَشْرَةٍ يُسَاوِي ثَمَانِينَ.

۳- مِئَةٌ تَقْسِيمٌ عَلَى خَمْسَةٍ يُسَاوِي عِشْرِينَ.

جدول زیر را کامل کنید:

.....	أَرْبَعَةٌ عَشْرَ	ثَلَاثَةٌ عَشْرَ	أَحَدَ عَشْرَ
عِشْرُونَ	ثَمَانِيَةٌ عَشْرَ	سَبْعَةٌ عَشْرَ
.....	أَرْبَعَةٌ وَ عِشْرُونَ	اِثْنَانِ وَ عِشْرُونَ	وَاحِدٌ وَ عِشْرُونَ
ثَلَاثُونَ	تِسْعَةٌ وَ عِشْرُونَ	ثَمَانِيَةٌ وَ عِشْرُونَ	سِتَّةٌ وَ عِشْرُونَ